

Yttrande över delbetänkande av utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (SOU 2020:23)

Er beteckning: S2020/02826/FS

Länsstyrelsen i Stockholms län delar i stort, utifrån de aspekter myndigheten har att beakta, utredarens bedömningar om hälso- och sjukvårdens framtida beredskap enligt följande.

- Det behövs en tydlig planeringsprocess som också omfattar kommuner och regioner
- Det bör fastställas en målsättning för hälso- och sjukvården i kris och krig
- Hälso- och sjukvårdens krigsorganisation behöver omfatta hela vårdkedjan
- Förmågan att ta hand om många skadade och sjuka behöver öka
- Robustheten behöver öka
- Förmågan inom sjuktransporter behöver stärkas
- Formerna för hälso- och sjukvårdens personalförsörjning behöver klargöras
- Lagerhållningen i Sverige av förnödenheter behöver öka
- Det behövs nationellt samordnat utbildnings- och övningsmaterial för sjukvården

Hälso- och sjukvård är inte en av länsstyrelsens uppgifter och Länsstyrelsen utgår därför från ett övergripande totalförsvarsfokus i detta yttrande. Länsstyrelsen anser att den remitterade utredningen utgör ett relevant underlag till den fortsatta inriktningen för totalförsvaret och konstaterar att erfarenheter från den pågående pandemin ytterligare förstärker utredarens rekommendationer.

Länsstyrelsen i Stockholms läns synpunkter

Planeringsprocess

Länsstyrelsen i Stockholms län välkomnar utredarens rekommendation om upprättandet av en sammanhängande process för hur planeringsinriktningarna ska föras vidare från centrala myndigheter till regioner och kommuner. Utredaren konstaterar att även privata aktörer ingår i vårdkedjan och att dessa i ett senare skede behöver inkluderas i processen. Länsstyrelsen bedömer att inslaget av privata utförare inom hälso- och sjukvården är betydande och att planeringsprocessen behöver inkludera dessa så tidigt som möjligt. Länsstyrelsen instämmer vidare i att även när det gäller hälso- och sjukvård är det nödvändigt att statlig ersättning utgår för kommuners och regioners planering av civilt försvar.

Datum
2020-07-01

Beteckning
101-20266-2020

Målsättning

Länsstyrelsen i Stockholms län ser också positivt på utredarens förslag om att ange den civila hälso- och sjukvårdens målsättning i kris och krig. Den av utredningen föreslagna målsättningen bedöms vara användbar både som en övergripande planeringsinriktning och som ett underlag för kommunikation med befolkningen i stort.

Vårdkedjan

Länsstyrelsen ser även positivt på att utredaren beaktar effekterna av de så kallade undanträngningseffekterna i vården vid stora skadeutfall eller omfattande smittspridning. Länsstyrelsen vill dock framhålla vikten av att vårdens krigsorganisation även behöver stödjas av motsvarande krigsorganisation hos annan samhällsviktig verksamhet, som till exempel barnomsorg och kollektivtrafik, för att säkerställa att hälso- och sjukvårdens krigsorganisationen kan verka fullt ut.

Ökad förmåga

Länsstyrelsen bedömer att utredarens förslag om utökad vårdkapacitet i kris och krig är angeläget. Sjukvårdens kapacitet behöver förstärkas för att kunna hantera stora skadeutfall och andra hälsohot som kan uppkomma under höjd beredskap. Länsstyrelsen anser att utredarens förslag om att Socialstyrelsen i samarbete med regionerna utarbetar kriterier för vårdplatser i krig är viktigt för det fortsatta arbetet med totalförsvaret och ställer sig därför bakom utredarens förslag att så sker skyndsamt.

Den mycket omfattande kapacitetshöjning som regionerna har genomfört under den rådande situationen, med spridning av ett nytt coronavirus, är imponerande. Länsstyrelsen vill dock poängtera att den har genomförts under i övrigt ostörda förhållanden, vilket inte kan antas vara fallet vid ett väpnat angrepp.

Den dubblering av fysiska vårdplatser som utredaren föreslår som ett kvantitativt mål för Socialstyrelsens och regionernas beredskapsplanering för nästa försvarsbeslutsperiod kan antas vara förenad med stora kostnader och det är därför viktigt att kapacitetsförstärkningen genomförs effektivt. Länsstyrelsen menar att Socialstyrelsen och regionerna bör använda erfarenheter från den omställning av sjukvården som gjorts i bl. a region Stockholm med anledning av Covid-19 för att bättre uppskatta både kostnader och bedöma vilka åtgärder som ger bäst effekt för att nå kapacitetsmålet.

Robusthet

Länsstyrelsen ser positivt på återinförandet av investeringsprogrammet SIKK och hänvisar till skrivelsen ”Begäran om resursförstärkning till kommuner och regioner för uppbyggnad av ett bättre civilt försvar”¹ för ett utvecklat resonemang.

¹ Begäran om resursförstärkning till kommuner och regioner för uppbyggnad av ett bättre civilt försvar, Länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Regioner, dnr 101-1534-2020.

Datum
2020-07-01

Beteckning
101-20266-2020

Samtidigt konstaterar vi att beredskapssjukhus och alternativa lokaler för sjukvården knappast har hanterats sedan 1990-talet och att underhållet kan antas vara eftersatt om sådana lokaler alls finns att tillgå i en omfattning som motsvarar den aktuella befolkningens mängd. Därför bejakar Länsstyrelsen i Stockholms län utredarens bedömning att upprustning av alternativa och skyddade lokaler behöver göras med statliga medel.

Personalförsörjning

Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning att en förutsättning för att bedriva hälso- och sjukvård i kris och krig är tillgången på personal för hela vårdkedjan. Utredaren pekar på utmaningarna med att hålla uppdaterade förteckningar av sådan personal och hur de mest effektivt planeras för tjänstgöring. Länsstyrelsen kan inte annat än instämma i att utmaningen är stor men att det är angeläget att en så omfattande planering som möjligt görs. Krigsplacering på individnivå för hälso- och sjukvården kommer innebära ett mycket omfattande arbete för kommuner och regioner men Länsstyrelsen bedömer, i likhet med utredaren, att det är nödvändigt. Dels för att tydliggöra den militära mobiliseringens effekter på personalförsörjningen av den civila sjukvården, dels för att använda resurser som till vardags finns hos privata vårdgivare på ett ändamålsenligt vis. Länsstyrelsen bedömer att det är nödvändigt att det fortsätter att utgå statlig ersättning till kommuner och regioner för att arbetet ska kunna fortsätta bedrivas även efter utgången av 2020.

Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning att återtagande av civilplikten skulle öka hälso- och sjukvårdens möjlighet till en god personalförsörjning under höjd beredskap.

Länsstyrelsen delar vidare utredarens uppfattning om att frivilligorganisationerna kan fylla viktiga funktioner inom hälso- och sjukvården men vill samtidigt påpeka att det är viktigt att redan i planeringsfasen beakta frivilligorganisationernas deltagande.

Förnödenhetsförsörjning

Länsstyrelsen ser positivt på utredarens förslag avseende en mer robust förnödenhetsförsörjning som vilar på flera nivåer av lagerhållning. Länsstyrelsen är också positiv till att ge en myndighet det sammanhållande ansvaret för förnödenhetsförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Utredaren föreslår vidare att regeringen ger MSB, i samverkan med bl.a. Socialstyrelsen, uppdraget att informera allmänheten om hemberedskap även avseende läkemedel och andra medicinska förbrukningsvaror vilket Länsstyrelsen ser som en logisk förlängning av det uppdrag MSB redan har avseende hemberedskap i övrigt.

Inrättande av övriga nivåer av lagerhållning torde, precis som utredaren anger, kräva ytterligare utredning för att fastställa lämplig omfattning. Avseende tillverkningsberedskap föreslår utredaren att regeringen först undersöker möjligheten till nordiska samarbeten och först när dessa möjligheter uttömts bör

Datum
2020-07-01

Beteckning
101-20266-2020

Sverige gå vidare med en nationell tillverkningsberedskap. Länsstyrelsen saknar förvisso inblick i de dialoger som förs med de övriga nordiska länderna på området. Länsstyrelsen gör en principiellt annorlunda bedömning gällande turordning av åtgärderna, en egen svensk förmåga borde stärka incitamenten för övriga länder att ingå i ett samarbete med Sverige. Därmed bör nationella projekt inom området kunna startas parallellt med att diskussioner förs med de övriga nordiska länderna.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att det är en angelägen utredning med tydliga rekommendationer och ser positivt på att utredaren ytterligare konkretiserar genomförandet för den regionala och lokala nivån i slutbetänkandet.

De som medverkat i ärendet

Detta yttrande har fattats av samhällsbyggnadsdirektör Åsa Ryding med handläggare Sara Gullbrandsson som föredragande. I ärendets slutliga beredning har även chefsjurist Lena Johansson och handläggare Jenna Norman medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.